

tum. Probat, quia donum perseverantiae dicit actualem perseverantiam usque in finem; sed talis perseverantia non est communis omnibus justis, sed propria prædestinatorem; ergo. Et quia consequentia evidens est, et minor certa, in probatione majoris auctoritatis et rationibus immoratur. Nos autem ad vitandam vocis amphibologiam vel æquivocationem, non de dono perseverantiae, sed de dono sufficiente de se ad perseverandum locuti sumus. Neque aliter solent nostri Theologoi in hac materia loqui; bene enim norunt, perseverantiam, actum, non solam potentiam significare, et ita donum perseverandi includere talem actum, sive illum includat usque ad terminum vitæ, sive non, de quo in capite sequenti dicam. Neque aliter loquitur Molina, quem ille auctor indicare videtur, nam illum maxime solet impugnare. At Molina, in Concord., disp. 4, memb. ult., ad quæst. 23, aperte dicit donum perseverantiae dari ex præscientia conditionata actualis perseverantiae, et ideo nunquam dicit donum illud esse commune omnibus justis, sed donum specialis auxili, quod est necessarium ut possint perseverare, ut idem docuerat, disp. 17, ad quæst. 44, art. 43, asserens non posse secundum fidem negari. Sic ergo, ablata æquivocatione vocis, cessat objectio, quia non de perseverantia sed de dono perseverantiae, id est, quo perseveratur, seu de dono quo potest perseverari, tractamus. Et de hoc, sicut negari non potest esse necessarium tam ut perseveretur quam ut possit perseverari, ita negari non potest quin, præcise spectatum, ut dat potestatem perseverandi, sit commune omnibus justis, sicut posse salvari est omnibus commune. Dices hoc etiam omnibus hominibus esse commune. Respondeo ita quidem esse; tamen quia peccatores nondum justificati sunt, ideo prius recipiunt potestatem, ut filii Dei fiant. At vero, postquam justificati sunt, solum indigent potestate perseverandi, ut absolute salvari possint.

8. *Assertio secunda.* — *Exponitur et probatur ex dictis.* — Circa hoc autem addendum ulterius est hanc potestatem perseverandi non dari omnibus justis, conferendo illis actu auxilium speciale necessarium immediate ad perseverandum, sed offerri illis, et in potestate illorum constitui, medio alio remotori auxilio quod illis actu confertur. Haec assertio ex dictis in lib. 4 de auxilio sufficienti facile intelligetur et probabitur. Ibi enim diximus sufficiens auxilium duobus modis

posse et solere conferri, scilicet, proxime, et remote seu in alio, quod ibi late declaravimus. Hæc autem potestas perseverandi, de qua loquimur, per auxilia sufficientia et specialia datur; potest ergo dari utroque ex illis modis, et longe verisimilius est justis non perseverantibus frequentius dari hoc auxilium tantum remote, et in alio, et proxime non conferri, quia homo non bene utitur priori auxilio, per quod posset aliud majus et propinquius emereri vel impetrare. Et ratio est, quia non promittit hæc propinquiora et specialiora auxilia absolute, sed sub aliqua conditione aut bene utendi prioribus auxiliis, aut (quod solet esse frequentius, aut certius) sub conditione orandi, aut petendi talia subsidia. Ut, verbi gratia, cum gravis tentatio urget, sine cuius victoria perseverari non potest, et ad illam vincendam necessarium est majus quam commune gratiæ auxilium, non statim datur sine ulla hominis diligentia vel oratione, quam homo facile fundere posset per auxilium quod recipit; sæpe igitur non datur illud specialius auxilium ex defectu orationis vel alterius dispositionis. Et tunc homo habet quidem ex parte Dei moralem potestatem perseverandi, licet illam non actu seu proxime recipiat, quia non illam congrue postulavit aut meruit.

9. *D. Augustinus confirmat.* — Et fortasse hac ratione Augustinus, in dicto cap. 26 de Natur. et grat., dixit: *Hoc utique agit Deus ut sanet omnia, sed agit iudicio suo, nec ordinem sanandi accipit ab ægroto.* Ipse ergo dispositare omnibus auxilium ad perseverandum sufficiens, sed voluit hominem ad illud recipiendum cooperari prioribus auxiliis, bene illici utendo, et præcipue orando, et necessitatem gratiæ semper recognoscendo. Propter quod monet Paulus, ad Philip. 2: *Cum metu et tremore vestram salutem operamini;* et hinc Augustinus dixit libr. de Grat. et lib. arb., cap. 16: *Ideo Deus jubet aliqua que non possumus, ut noverimus quid ab illo petere debeamus.* Ipsa est enim fides que orando impetrat quod lex imperat. Et adducit Sapientem, qui, cum, Ecclesiastic. 15, dixisset: *Si volueris mandata servare, conservabunt te,* quasi hoc in hominis potestate et voluntate constituens, nihilominus ait inferius capite 22: *Quis dabit ori meo custodiā, etc., ut non cadam, et lingua mea perdat me,* intelligens plane auxilium Dei esse necessarium, et per orationem esse impetrandum, juxta illud Psalm. 140: *Pone, Domine, custodiā ori meo, etc., et alia que*

Augustinus ibi prosequitur. Non datur ergo hæc potestas immediate omnibus, sed mediante oratione. Et ideo etiam Hieronymus de eadem potestate tractans in epist. ad Ctesiphontem, ait: *Non mihi sufficit quod semel donarit, nisi semper donarerit. Peto ut accipiam, et dum accepero, rursus peto, avarus sum ad accipienda Dei beneficia, nec ille deficit in dando, nec ego satis in accipiendo, quanto plus libero, tanto plus sitio.* Ad hunc ergo modum potestas hæc perseverandi obtinenda est, accipiendo nunc unum auxilium, et bene illo utendo, et aliud majus ad recte progrediendum postulando, et sic paulatim, recipiendo auxilia, non deficiendo. Unde fit ut plures eorum qui deficiunt, in se talia auxilia proxime necessaria non receperint, licet illa ex parte Dei habuerint dicto modo parata, quod satis est ut absolute dicantur habuisse perseverandi potestatem.

10. *Solvuntur rationes dubitandi initio capitulis propositorum.* — Ex qua doctrina facile est ad rationem dubitandi respondere. Dicimus enim homini lapso, et per Christum justificato, non solum dari vel offerri auxilia debita gratiæ, secundum naturam absolute ac præcise spectatae, sed etiam illa que ad suam conservationem eidem, ut in tali subjecto fragili existenti, moraliter necessaria sunt. Nam hoc est redemptioni Christi debitum, et suæ sapienti providentiae consentaneum, supposita voluntate, quam post lapsum humanæ naturæ de salute omnium hominum habuit. Et ad hunc finem præcipue remedium orationis instituit, et sufficientia auxilia ad illam sicut oportet faciendam præparavit, promisitque petentibus sicut oportet non deesse. Hoc ergo modo justis omnibus potestatem perseverandi concessit. Ad secundam ex testimonio Augustini, respondetur illum solum docuisse, in statu innocentiae datum esse hominibus potestatem perseverandi, non vero perseverantiam, in statu vero naturæ lapsæ utrumque datum esse prædestinatis; non addidisse autem, nec indicasse non dari etiam in hoc statu justis plurimi potestatem perseverandi, etiamsi perseverantia non detur. Ad tertiam, respondetur sermonem esse de potestate morali perseverandi, quæ humano modo, et sine insuperibili vel gravissima difficultate posset in actum reduci, si homo vellet; in hoc enim sensu veritas hæc confirmata est. Cur autem talis potestas sine novo dono ac speciali beneficio gratiæ nunquam reducatur in actum, in capite sequenti dicemus,

CAPUT IV.

UTRUM PERSEVERANTIA IN GRATIA USQUE AD MORTEM SEMPER ET IN OMNIBUS SPECIALE DONUM GRATIÆ SIT?

1. *Prima ratio dubitandi, quæ solvitur c. 6, n. 7.* — *Secunda ratio dubitandi.* — Ratio dubitandi imprimis est tacta in tertio arguento capituli præcedentis, quoniam is qui habet potestatem ad aliquid agendum quod a suo arbitrio pendet, nullo alio indiget ut faciat nisi quod velit; sed perseverare positum est in arbitrio justi, et de illo diximus habere potestatem; ergo ut faciat et perseveret, non indiget alio dono, sed tantum ut velit. Dices: ad hoc ipsum velle est necessarium novum donum. Sed contra, nam vel hoc donum est etiam necessarium ut homo possit velle, et ita sine illo non habet homo potestatem perseverandi, vel, supposita potestate, solum est hoc donum necessarium ut actu velit, et sic non potest esse aliud nisi concursus actualis, qui non censetur donum distinctum, sed simul offertur cum ipsa potestate, solumque deest ut homo exhibeat quod ex parte ipsius est necessarium. Secundo, licet fortasse hoc peculiare donum esset necessarium ad diuturnam et finalem perseverantiam, non tamen appareat cur sit necessarium in omnibus qui de facto in gratia decedunt; nam multi ilorum sine ulla tentatione aut difficultate perniunt in gratia usque ad mortem, ut de infantibus baptizatis constat qui in ea ætate moriuntur; alii vero per brevissimum tempus vivunt post justificationem, gratia autem per se sola sufficit ad perseverandum per breve tempus. Et, licet in mortis articulo soleant graviores tentationes occurrere, ut dixit Concilium Tridentinum, sess. 14, in princip., etiam potest gratia pro brevi tempore gravem temptationem vincere. Præterquam quod aliquando contingit ut homo adultus non sit capax talium tentationum post primam justificationem, nam interdum per sacramentum illam recipit post amissum rationis usum, quem amplius non recuperat.

2. *Tertia ratio dubitandi.* — Tertio, argumentor in hunc modum. Nam Angeli sancti perseverarunt sine speciali dono, bene utendo auxilio sufficiente illis dato ut perseverare possent, et in statu innocentiae idem contingere potuisse; ergo idem etiam potest evenire in statu naturæ lapsæ. Antecedens vide-

tur esse doctrina Augustini, de Prædestinat. Sanctor., cap. 7, et de Corrept. et grat., cap. 11 et 12, et videtur etiam sequi ex dictis supra lib. 4, ubi ostendimus in statu innocentia potuisse hominem servare totam legem naturæ per liberum arbitrium, et totam legem gratiæ per commune auxilium gratiæ; sed servando totam legem perseveratur; ergo ad perseverandum non erat necessarium speciale donum. Quæ ratio eamdem vel majorem vim habet in Angelis. Prima vero consequentia probatur, tum quia etiam in statu naturæ lapsæ potest homo servare totam legem per commune auxilium gratiæ per breve tempus, et illud breve tempus sœpe sufficit ad perseverandum; tum etiam quia, licet pro tempore longiori necessarium sit majus auxilium, illud etiam datur iis qui possunt perseverare; ergo, ut actu perseverent, non plus requiriatur, servanda est enim eadem proportio.

3. *Resolutio questionis per quatuor conclusiones.*—Nihilominus tamen contraria sententia, affirmans neminem justum perseverare in gratia usque ad mortem sine speciali dono Dei, certissima est. Ut autem illam explices et confirmemus, distinguamus tres vel quatuor perseverandi modos supra tactos, scilicet, aut perseverando longo tempore, pugnando in spirituali et diuturno bello, vincendo constanter ac semper quoad carentiam peccati mortalis usque ad mortem, aut denique perseverando usque ad mortem sine pugna, vel capacitate, vel occasione illius, sive per breve, sive per longum tempus, ut in infantibus qui brevi tempore extinguntur, vel in perpetuo amentibus qui longo tempore vivunt, vel in adultis habentibus usum rationis, quando in extremo vite tempore baptizantur, fructuose absolvuntur, vel per aliud sacramentum justificantur, et statim moriuntur, priusquam occasio peccandi vel etiam facultas proxima libere amplius operandi illis concedatur. Deinde suppono quæstionem esse de dono ac beneficio singulari, quod vel sit distinctum auxilium, vel aliquo modo superer illud speciale auxilium, quod in adultis, ratione utentibus per longum tempus, necessarium est ut perseverare possint.

4. *Prima conclusio.*—*Probatur primo ex Scriptura.*—Dico jam primo: ad perseverandum simpliciter ac perfecte, id est, primo modo, diuturnum tempus usque ad mortem includente, speciale donum gratiæ necessarium est. Sunt qui existiment hanc assertionem esse de fide, nunc vero solum assero

esse certam; quanta vero sit illius certitudo, ex probationibus constabit. Prima sit ad Philip. 2: *Cum metu et tremore restram salutem operamini; Deus est enim, qui operatur in robis velle et perficere pro bona voluntate.* Quamvis enim hæc verba Pauli ad omnem piam voluntatem atque operationem communia sint, maxime vero in illam perseverantium convenient, quæ frequenti ac continua bona voluntate piaque operatione, et sancta morte consummatur. Ibi enim maxime et quasi per autonomiam, et velle, et perficere intercedit; ergo Deus est qui speciali gratia illud operatur. Quod si illud, *pro bona voluntate*, ad divinam gratuitam hanc gratiam conferentem referatur, ut D. Thomas et quidam alii volunt, optime per verbum illud significatur, quam sit gratuitum et singulare hoc perseverantiae donum, *quia non est volentis, neque currentis, sed Dei misericordis*, ad Roman. 9. Si vero referatur ad ipsam hominis voluntatem, ut Anselmus exponit, et consentiunt Ambrosio tributa commentaria, et Auctor lib. 3 Hypognosticon inter opera Augustini, sic etiam optime significatur non solum ad propositum et desiderium, sed etiam ad effectum perseverandi necessarium esse speciale Dei auxilium. Et ita Anselmus specialiter de dono perseverantiae illum locum exponit dicens: *Negue de perseverantia boni voluit ipse sanctos in viribus suis gloriari, sed in ipso.* Et consonat quod idem Paulus, cap. 4 ejusdem epistolæ, dixerat: *Quis potest in robis bonum opus perficere usque in diem Christi Jesu?* id est, usque ad diem in quo Christus vobis reddet coronam justitiae, ut divus Thomas exponit; illa ergo perfectio maxime perseverantiam includit.

5. Deinde sunt optima illa testimonia in quibus perseverantia electorum singulariter tribuitur divinæ electioni, protectioni, et (ut sic dicam) manutenentiæ. Quale est illud Joan. 10: *Oves meæ vocem meam audiunt, etc.; et non peribunt in æternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea;* quia utique ipse singulari protectione faciet ut infallibiliter perseverent. Quod etiam confirmat modus loquendi Christi Domini, Matth. 24: *Nisi brevitiati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro, sed propter electos breviabuntur dies illi.* Nam in hoc suam singularem providentiam erga electos ostendit ut in gratia perseverent. Unde infra subdit: *Ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* Dicit enim: *Si fieri potest,* quia, supposita ejus protectione et custodia, fieri non potest quod sine illa fie-

ret. Et hue spectant illa testimonia, in quibus victoria nostra Christo tribuitur, ut 1 Corinth. 15: *Gratias Deo qui dedit nobis victoriam per Jesum Christum. Nam perseverare (ut dixit Prosper, lib. 1 de Vocat. gent., cap. 24, alias 9) nihil aliud est quam vincere,* seu, quod idem est, *tentatione non vinci.* Item sunt optima testimonia, quibus doceatur esse donum Dei speciale dirigere hominis gressus ut in bono perseveraret, Proverb. 20: *A Domino diriguntur gressus viri, quis autem hominum intelligere potest viam suam?* et cap. 21, juxta vulgatam quandam lectionem: *Sua cuique via recta videtur, dirigit autem corda Dominus;* et Psalm. 36: *Apud Dominum gressus hominis dirigentur, et viam ejus volet.* Quo testimonio sœpissime utitur Augustinus. Unde etiam est illa frequens petitio David: *Dirige in conspectu tuo viam meam;* et Psalm. 418: *Dirige gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea.* Nec est dissimilis Pauli observatio, 4 ad Thessal. 3: *Vos autem Dominus multiplicet, et abundare faciat charitatem vestram invicem et in omnes, quemadmodum et nos in robis ad confirmanda corda vestra in sanctitate ante Deum et Patrem nostrum in adventu Domini nostri Jesu Christi.* Consonatque Petri fiducia qua tribulatos fideles consolatur, 4 canon., c. 5, dicens: *Deus omnis gratus, qui vocavit vos in æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit, solabitque.* Et similis est apud Paulum, 1 Cor. 1: *Gratias ago Deo meo, etc., usque ad illud: Qui et confirmat vos usque ad finem sine criminie in die adventus Domini nostri Jesu Christi.* Addi etiam his possunt verba Domini Joan. 13: *Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea; non de omnibus robis dico, ego scio quos elegi, quæ de electione ad gloriam et perseverantiae dono exponit Augustinus, tract. 53, et sequuntur Beda et Rupert. Item verba 1 Joan. 2: *Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, permanissent utique nobiscum.* Quæ ad idem inducit Augustinus, de Dono perseverant., cap. 8, et de Corrept. et grat., cap. 9, et lib. 2 de Civit., cap. 8; et Prosper. ad Object. Vinc., num. 12. Sed haec duo testimonia, licet probabilia sint propter auctoritatem Patrum, alias habent expositiones quas nunc prætereo.*

6. *Secundo, ex Conciliis.*—Secundo, principalius probatur assertio ex Conciliis, et imprimis induci possunt quæ in præcedenti capite adducta sunt. Maxime vero favere videatur Concilium Tridentinum, sess. 6, cap. 13,

ubi: *De illo perseverantiae munere, de quo scriptum est: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit, docet, inquam, de hoc dono quod aliunde haberi non potest, nisi ab eo qui potens est, cum qui stat statuere ut perseveranter stet.* Perseverantia autem illa, de qua dictum est: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit, perfectissime, et quasi per an-tonomasiam talis est, quando et longo tem-pore in gratia permanet, et ita usque in finem pervenit; ergo illa non habetur nisi ab illo qui potens est illam tribuere.* Et eadem ratione hoc præcipue auxilium est, de quo idem Concilium, in canon. 16, loquitur, voca-que, *magnum usque in finem perseverantiae donum, et de quo, can. 22 definit, justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia per-severare non posse.*

7. *Tertio ex Patribus.*—Tertio, maximus hujus veritatis doctor et defensor fuit Augustinus, præcipue in toto libro de Dono perseverant., et in speciali, de perseverantia prout de illa nunc loquimur, a cap. 8, ubi ait quod, licet voluntate sua cadat quicunque cadit, nihilominus voluntate Dei stat, potens enim est Deus statuere illum, non ipse seipsum, sed Deus, et rationem reddit cum Am-brosio: *Quia non est in potestate nostra cor nostrum, sed in Dei potestate est cor nostrum et cogitationes nostræ,* ut in fine dicit. Idemque repetit cap. 17, 20 et aliis, et in lib. de Prædestinat. Sanct., præsertim cap. 8 et 7, ubi ex oratione sumit argumentum dicens: *Restat in his bonis perseverantia usque in finem, quæ frustra quotidie a Deo petitur, si non illam Deus per gratiam suam, in eo cuius orationem exaudit, operatur, et lib. de Corrept. et grat., præsertim cap. 11 et 12, ubi necessitatē hujus doni sumit ex infirmitate naturæ lapsæ, quia cum solo auxilio quo per-severare posset, et perseveraret, si vellet, non perseveraret cum effectu propter infirmitatem suam, nisi Deus operaretur ut vellet, et ita perseverantiam donaret.* Unde concludit: *Subventum est igitur infirmitati voluntatis humanæ, ut divina gratia indeclinabi-liter et insuperabiliter augeretur, et ideo quan-tis infirmis non deficeret, neque adversitate ali-qua vinceretur.* Quæ ratio Augustini difficultate non caret; eam tamen in capite sequenti melius tractabimus, et allegata verba expo-nemus. Idem habet Augustinus, libr. de Natur. et grat., cap. 16, et lib. 50 Homiliar., in 23, c. 6. Idem alios locis, capitibus præceden-tibus allegatis. Et sequitur Prosper, lib. 1 de

Vocat. gent., cap. 24, alias 9, et lib. 2, cap. 28, alias 9, et cap. 7 ad Gallos. Eamdem veritatem ut certam tradit Hieronymus, Dialog. 2 et 3 contr. Pelagian.; Bernardus, serm. 3 de Sanct. Andrea, circa finem, inter alia de perseverantia dicit: *Perseverantium faciunt expectatio præmiorum, recordatio pœnaru[m], primitiæ spiritus et donum celeste.* Et optime serm. 3 in Cantic.: *Qui dedit voluntatem pœnitendi, opus est ut addat continendi virtutem, ne iterem pœnitenda, faciamque novissima mea pejora prioribus.* Vt enim mihi etiam pœnitenti, si statim subtraxerit manum sine quo nihil possum facere. Et infra: *Non sum omnino contentus priori gratia qua jam malorum sum pœnitens, nisi accepero secundum, ut videlicet dignos faciam pœnitentiae fructus, et deinde non reverlar ad vomitum.*

8. Quarto ratione.—Quarto, possumus brevi ratione eamdem ostendere veritatem, nam in hac perseverantia, de qua tractamus, duo vel tria possunt considerari, quibus quodammodo constat, seu quæ ad illam necessaria sunt. Unum est, cavere peccatum præcise prout est declinare a malo, quod maxime fit in observatione preceptorum negativorum, et per se potest fieri sine positivo actu. Aliud est operari omne bonum ad salutem necessarium, quod fit per actus morales et supernaturales ad observanda præcepta affirmativa necessarios. Tertium est, ut mors contingat in quodam puncto et momento quod proxime sequitur post tempus in quo duo priora observata sunt. At vero hæc tria simul non contingunt homini multo tempore viventi in hoc sæculo in statu gratiæ sine speciali dono gratiæ Dei; ergo perseverantia hæc est speciale donum et beneficium gratiæ. Consequentia evidens est, et major, explicatis et intellectis terminis, est per se nota. Probatur ergo minor quoad singulas partes.

9. *Malum animæ vitatur negative, et positive.*—Prima erat de vitatione mali, quæ duplum cogitari potest: primo sine ullo actu, quod vix contingit, nisi quando vel menti nulla cogitatio occurrit alicuius mali operandi contra præceptum illud prohibens, vel, licet occurrat, non tamen per modum tentationis vel suasionis quæ occasionem præbeat peccandi, sed per modum speculativæ representationis, quæ subito transit sine ullo ope re voluntatis. Et ad vitandum malum hoc modo non est quidem necessaria specialis gratia interna per modum inspirationis aut illuminationis, vel supernaturalis influxus

Dei, quia tunc homo nihil supernaturale operatur. Nihilominus tamen id non evenit homini sine divina providentia, cuius speciale beneficium est, ita res disposuisse et ordinasse, ut nec occasio perpetrandi malum occurreret. Quod beneficium tanto majus et specialius est, quanto pro longiori tempore et in pluribus eventibus conferetur. Et hoc, ordinatum ad æternam salutem cum effectu consequendam, est peculiare auxilium gratiæ, saltem externum. Et hoc est quod ait Augustinus dicta hom. 23, cap. 6: *O tu, qui dicis te non multa crimina commisisse. Quare? Quo regente?* Et infra: *Hoc tibi dicit Deus tuus: Regebam te mihi, servabam te mihi, ut adulterium non committeres, suasor defuit; ut suasor decesset, ego feci; locus et tempus defuit; ut hæc decessent, ego feci.*

10. *Quid positive.*—Alio modo contingit vitare hoc malum resistendo, et per positivos actus liberæ voluntatis vincendo, et hujusmodi evitatio mali non fit sine operatione boni, et ita eadem ratio est de illa quæ de secundo membro. De illa tamen intelligitur quod in eodem loco subdit Augustinus: *Affuit suasor, non defuit tempus neque locus, ut non consentires, ego terrui.* Ratio ergo hujus partis et secundi membra de operatione boni necessarii ad salutem, ex dictis supra de auxilio efficaci sumenda est. Nam ibi ostensum est auxilium efficax esse specialius quam sufficiens tantum, esequere singulare beneficium Dei gratuitæ tale auxilium præparantis; sed perseverantia, ex ea parte qua omne bonum necessarium tam propter se, quam propter vitandum malum continue operatur, includit auxilium efficax, neque tantum unum, sed plura, et cum ea continuatione quæ infallibiliter hominem in bono stabiliat; ergo talis perseverantia confertur per donum gratiæ longe majus quam sit auxilium sufficiens ad perseverandum, sed non ita congruum ut effectum habeat. Sic ergo concluditur ratio, quia ad omnia salutis opera necessaria est vocatio congrua, ut supra probatum est; ergo ad perseverandum dicto modo, multiplex vocatio indeclinabiliter data (ut sic dicam) necessaria est; sed hujusmodi vocatio, et multo magis vocationum collectio, et continua successio, est donum gratiæ longe majus et specialius quam sit sola perseverandi potestas; ergo ad perseverandum dicto modo, ex hoc capite speciale donum gratiæ necessarium est. Tertium beneficium hujus perseverantiae esse dicebamus, quod mors

tali justo contingat opportuno tempore, et hoc tam grande et singulare beneficium est, ut, licet solum detur, ad donum perseverantie sufficiat, ut mox ostendemus; ergo etiam ex hac parte perseverantia est speciale donum Dei.

11. *Secunda conclusio.*—Corrobatur conclusio, et rejicitur Alvarez.—Hinc facile est cætera membra expedire. Dico enim secundo: perseverantia temporalis quæ de facto per diuturnum tempus datur, etiam est speciale donum potestatis perseverandi, et aliquale donum perseverantiae dici potest, licet non perfectum, quando usque ad terminum mortis non pervenit. Hæc assertio clara est ex dictis; tamen quia prædictus Theologus etiam hunc loquendi modum reprehendere videtur, illum prius declarare oportet, deinde rem ipsam. Ait igitur dictus auctor non esse admittendum tale perseverantiae donum, quia Concilia et Patres nullam aliam perseverantiam agnoverunt, nisi illam de qua scriptum est: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit,* ut patet ex Concilio Tridentino, sess. 6, cap. 13, dicente: *Similiter de perseverantiae munere de quo scriptum est: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit, quod aliunde haberi non potest, nisi ab eo qui potens est, eum qui stat statuere.* Ex quo contextu colligit, Concilium per donum perseverantiae solum intelligere illud quo usque ad finem perseveratur. Sic etiam, can. 16, dicit: *Si quis magnum illud usque in finem perseverantie donum,* etc. Nihilominus tamen dicimus, licet donum perseverandi usque in finem sit maxima ac præcipua perseverantia, nihilominus etiam illud quo diu in statu gratiæ duratur, et ad finem non pervenit, donum speciale esse, et alieius perseverantiae dici posse, licet non perfectæ. Nam D. Augustinus, in principio libri de Dono perseverantiae, cum dixisset donum perseverantiae esse quo usque in finem vitæ perseveratur, statim objicit: *Sed ne quisquam reluctetur et dicat: Si ex quo fidelis quisque factus est, rixit, verbi gratia, decem annos, et eorum medio tempore a fide lapsus est, nonne quinque annos perseveraverit?* Et respondet: *Non contendo de verbis, si et illa tam perseverantia putatur esse dicenda, tanquam temporis sui, hanc certe, de qua nunc agimus, perseverantiam, qua in Christo perseveratur usque in finem, nullo modo habuisse dicendus, qui non perseveraverit usque in finem.* Ex quibus verbis constat agnoscere Augustinum perseveran-

tiam illam quam nos temporalem appellavimus, et in idem redit quod ipse temporis sui ut, licet solum detur, ad donum perseverantie sufficiat, ut mox ostendemus; ergo etiam ex hac parte perseverantia est speciale donum Dei. tiam illam quam nos temporalem appellavimus, et in idem redit quod ipse temporis sui ut, licet solum detur, ad donum perseverantie sufficiat, ut mox ostendemus; ergo etiam ex hac parte perseverantia est speciale donum Dei. tiam illam quam nos temporalem appellavimus, et in idem redit quod ipse temporis sui ut, licet solum detur, ad donum perseverantie sufficiat, ut mox ostendemus; ergo etiam ex hac parte perseverantia est speciale donum Dei.

12. *Explicatur proxima conclusio.*—Quamvis autem Concilium Tridentinum de sola perseverantia usque in finem doctrinam tradere voluerit, et Augustinus illam solam ad disputandum de ipsa elegerit, non negant aliam esse aliqualem perseverantiam, nec nobis prohibent ut declaremus quale gratiæ donum illa sit. Sic ergo dicimus, licet non sit tam excellens donum, sicut aliud, nihilominus esse donum gratiæ ita speciale, ut aliquid addat ultra gratiam primæ justificationis cum ejus generalibus auxiliis, et ultra auxilium speciale quo potestas tantum ad perseverandum longo tempore confertur. Utrumque est certum et planum ex dictis. Quia hæc perseverantia temporalis includit auxilium quo potest diu perseverari, quia actus supponit potentiam; sed illud auxilium est speciale ultra gratiam habitualem cum auxiliis generalibus illi debitum, ut ostensum est; ergo hæc perseverantia aliquid addit illi gratia. Rursus per hoc donum non solum datur homini posse perseverare longo tempore, si velit, sed datur etiam velle et perseverare; ergo ad minimum distinguitur hoc donum a præcedenti, sicut auxilium efficax a sufficiente tantum, seu tanquam vocatio congrua a non congrua; ergo est specialius et